

SZENTMÁRTONI JÁNOS

„...minden végtelen minden határtalan”

GYÖRI LÁSZLÓ KÖSZÖNTÉSE
75. SZÜLETÉSNAJPA ALKALMÁBÓL

Egy év híján fél évszázada immár, hogy megjelent Győri László első verseskötete, az *Ez a vers eladó*. Ennek az első kötetnek – mint Monostori Imre kiváló tanulmányából is kiderül – „zajosan ellentmondásos” volt a fogadtatása. Volt, akit egyéltelműen meggyőzött és meghódított ez a költői bejelentkezés, például Demény Ottót, aki azt írta: „ezt a kötetet csak dicsérő szavakkal szabad fogadni” – de akadt olyan ítéző is (Vas István), aki szemére vetette az ifjú költőnek, hogy „könnyelmű a cím, elsietett a kötet (...), és sűrítve példázza mai költészetünk egyik súlyos és elterjedt betegségét, a nagyzóló képdühöt.” A „képdüh” tényleg pontos és találó kifejezés volt Vas Istvántól, de nagyzólóknak – olvasva a debütáló kötet verseit – talán mégsem mondanánk ezt a tagadhatatlanul szinte féktelennek tűnő, elemi erejű lendületet, amely átjárja a bemutatkozó kötet verseit. Egy költői indulás ha markáns véleményeket – ne adj’ Isten, indulatokat – gerjeszt, általában jó jel. Arra utal, hogy most tényleg történt valami, tényleg feltűnt egy olyan hang, egy olyan karakter, amely képes megérinteni az olvasót, képes kibillenteni a komfortzónájából. Manapság nemigen hallani olyan versesköteteket, amelyek ennyire sarkalatos ítéleteket váltanának ki; egyáltalán, a költészet – legyen bármilyen magas színvonalú, elementáris – ma már nagyon nehezen képes áttörni a közöny, az érdektelenség falát. Győri László belépése a magyar irodalomba tehát egyáltalán nem volt észrevétlen, sőt, nagyon is emlékezetesre sikeredett. Az *Ez a vers eladó* című kötet felvonultatta és megcsillogtatta a költő mesterségbeli tudásának minden részletét és erényét, s ezek a csak Győrire jellemző erények és tudások aztán a legendás, 1969-ben megjelent *Elérhetetlen föld* című antológiában csak még következetesebbé, tudatosabbá váltak. Egyszóval, Győri László innentől kezdve megkerülhetetlenül része lett a kortárs magyar költészetnek, s az eltelt évtizedek csak elmélyíthették az olvasóban azt az érzést, sőt bizonyosságot, hogy az a költészet, amelyet Győri „művel”, fontos és egyedi színfoltja irodalmunknak. Báthori Csaba így foglalta össze ünnepeltünk művészetének legbensőbb jellegzetességeit: „Győri költészete az elmélyedésnek, a kötelező magatartásformák keresésének, s általában a léttel szembeni művészi felelősségnek a tanúsága. Olyan ellenméreg, amely versmentő gyógyszernek bizonyul.” Báthori Csaba mindezt Győri László 2010-ben megjelent, díjjal is jutalmazott *A szó árnyéka* című kötetéről írja. Látnunk kell, hogy az első kötet megjelenését követő négy évtizedben milyen változásokon ment keresztül Győri László lírája: a sűrítésnek, a lepárlásnak, a végső esszenciák létrehozásának miféle varázslatos, megrendítő folyamata zajlott le költészetében. Mint minden nagy költészet, Győri László költészete is eljut azokhoz a határpontokhoz, végső kérdésekhez, amelyek mindnyájunkhoz

szólnak, mindnyájunkat érintenek. Pontosabban nem csak a kérdések határáig jut el, hanem képes önálló kérdéseket is megfogalmazni, sőt, valamiféle válaszokat is találni rájuk. Ez az a terület, ahová tényleg csak azok jutnak el, akik a költészet tiszta magaslataira – vagy Rilkével szólva: a „szív hegyeire” – érkeznek. Győri László hosszú hallgatásokkal elegyített, mennyiségre, „rőfre” nem terjedelmes költői életműve immár a „szív hegyein időzik”. „Hamuvá leszek én is vén mák vén bürök veletek békülök szempillám húnym béke van vén vályogházamban vastag kérgű házban minden végtelen minden határtalan” – írja *Vén mák vén bürök* című versében, s ennek a békülésnek, végtelenségnek és határtalanságnak a megtapasztalása, az olvasóval való megosztása a költői léttapasztalat egyik végső tanulsága, mondhatni kegyelme. Győri László eljutott oda, ahová költő eljuthat, s bennünket, olvasóit és tisztelőit is oda szólítja, ezekre a fenséges, magaslati levegővel átjárt tájakra. Mi más tehetnénk, követnünk kell őt, mert amerre ő jár, arrafelé kereshetjük a saját válaszainkat is örök kérdéseinkre.

(Elhangzott a Magyar Írószövetségben 2017. március 7-én.)